

Ons economieonderwijs is in zijn huidige vorm saai, schools en grotendeels irrelevant

Vak economie moet gaan over politieke en morele vragen, en veel minder over wiskundige modellen

Alexander Beunder
en Joris Tieleman

Het Nederlandse economie-onderwijs is op zijn best saai en eenzijdig, en op zijn slechtst irrelevant en misleidend. Die stelling leggen we graag even uit.

Economie gaat over de productie en verdeling van schaarse goederen en diensten. Maar op universiteiten wordt dit verdelingsvraagstuk stelselmatig genegeerd. Een van de redenen daarvoor is dat economen zichzelf steeds meer als betawetenschappers zien gaan zien en presenteren, waardoor een grote nadruk op kwantitatieve modellen wordt gelegd.

Die modellen zijn weliswaar nuttig en relevant als we een beeld willen krijgen van de beschikbare hoeveelheden, maar het feit dat economische vraagstukken bovenal over de maatschappelijke en morele vraag van verdeling gaan, wordt door deze eenzijdige kwantitatieve benadering onzichtbaar gemaakt en daardoor genegeerd. Het economisch onderwijs is te veel gericht op modellen bouwen en rekenen, zonder studenten nog te leren nadenken over wat ze berekenen.

Wij hebben in ons onderwijs een aantal fundamentele zaken gemist. Ten eerste aandacht voor de grote diversiteit van het economisch denken. Het economisch onderwijs van vandaag de dag is geschoeid op neoklassieke leest. Voor wie niet in het jargon zit: die benadering gaat uit van een geheel rationeel denkende homo economicus in een wereld zonder instituties of intermenselijke betrekkingen, waar alle goederen en diensten via de markt verdeeld worden. Dat is, zacht gezegd, nogal een onvolledig beeld van hoe de economie werkt. Alle menselijke interactie, alle factoren van onzekerheid, alle culturele factoren en de volledige overheid, plus de rede-

Waarom wordt economie op universiteit gezien als technisch vraagstuk zonder een morele component?

nen waarom we überhaupt een overheid hebben, worden in dit paradigma wegge laten of in de kantlijn erbij gekrabbeld.

Deze eenzijdige manier van denken negeert niet alleen de grote en waardevolle diversiteit van 300 jaar economische theorievorming, die nu meestal wordt weggepropt in één vak, Geschiedenis van de Economie. Het sluit daarnaast ook simpelweg niet aan bij het sociale Nederlandse economische bestel, dat grotendeels op de ideeën van Keynes ge-

baseerd is, niet op de libertaire ideologie van Friedman en Hayek.

Ten tweede hebben wij in het onderwijs de notie gemist dat economie inherent politiek van aard is; zij gaat over de verdeling van lusten en lasten. Wie doet het werk, wat noemen we werk? Kinderopvang, de zorg voor onze ouderen en het onderhouden van sociale structuren bevinden zich allemaal in een grijs gebied tussen gemeenschap en individu. Maar het debat over dit grijze gebied

wordt niet benoemd, de economie is simpelweg een markt. En via welke mechanismen en regels verdelen we eigenlijk die schaarse goederen en diensten? Dat zijn politieke vraagstukken die in het huidige economisch onderwijs worden weggemoffeld en als puur technische vragen worden gezien.

Ten derde ontbrak de connectie met de reële economie. En dan niet eens in de zin dat we het klaslokaal uit en het veld in zouden moeten. Maar zelfs een paar data en wat uitleg over de structuur van de Nederlandse economie ontbrak. Wat zijn de belangrijke sectoren, de machtige actoren, wat is er de afgelopen jaren veranderd en waar gaat het naartoe? In plaats daarvan wordt veel aandacht besteed aan wiskundige modellen, die vooral relevant zijn voor wie van computersimulaties van de economie zijn werk maakt, maar minder nuttig bij het leren begrijpen van, en denken over de vraag hoe onze economie functioneert.

Dat alles maakt ons economisch onderwijs saai, schools en irrelevant. Terwijl economie het spannendste vakgebied van de universiteit is. De enige discipline die niet alleen dagelijks het nieuws haalt, maar zelfs een eigen katern in iedere krant heeft (of, zoals in dit geval, een eigen krant).

Over de inrichting van de economie is altijd gestreden, ze is het bindmiddel van de Europese Unie, ze vormde het bepalende verschil tussen de VS en de USSR, en veroorzaakte zo het wereldveranderende conflict van de afgelopen halve eeuw: de Koude Oorlog. Waarom wordt het dan nu, in onze mooie universiteiten, als een technisch vraagstuk zonder morele component behandeld?

Beide auteurs hebben vorig jaar hun master economie behaald. Joris Tieleman is momenteel bezig met een proefschrift en Alexander Beunder is economiedocent in opleiding.